

גליון מיוחד בעניני כיבוד אב ואם לכבוד יום כ"ג סיון, יומא דהילולא של אבי מורי הגאון הצדיק רבי שמואל צבי בן רבי בנימין קובלסקי זצוק"ל

מהתיקון הדף היומי

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

המכתב המטלטל של כ"ק מרן הרבי בעל הבאר יעקב מנדבורנה זצוק"ל לרבי שמואל צבי זצ"ל

המכתב מדהים בכך שהוא נשלח אל רבי שמואל צבי בהיותו אברך צעיר בן 22, כשמון הרבי כותב לו תארים מפליגים כמו אל תלמיד חכם מופלא בא בימים! במכתב - בו מתבטאת חיבתו והערכתו של הרבי אליו - מדבר הרבי אודות לימוד תורה לשמה יחד עם תיקון המדות. בסוף המכתב מוסיף הרבי לכתוב לו תפלה עם כוונה מיוחדת בשמות קודש.

בעזרה"י היום יום שני בשבת י' לחודש מר חשוון תשי"ח, פה תל אביב-יפו יע"א

שלום וברכה בכפליים, מעושה הארץ ושמים, בתורה ויראת שמים, נהיה תמיד באמת דבקים, ונהנים מאור המאיר בעץ חיים, בתוכם יהיה ידידי החביב המופלא בתורה ויראת שמים, משים לילות כימים, מוכתר במעלות ובמדות טובות כרצון קוניהם, מוהרש"צ קובלסקי נרו יאיר

אחדשה"ט] - אחר דרישת שלומך [טוב] באהבה רבה, מכתבך הנעים קיבלתי ומחמת טרדות המח לא השבתי לך, ובאמת בעזרת החונן לאדם יש לי הרבה להשיב לך אשר גם כעת קשה לי, קראתי אותו בעיון, והאמת ניתן לכתוב כי אין מה להתאונן כי יש רעיון על זה, ואכתוב בקצירת האומר, כי לכל שוקדי התורה מוגבל שיעור השגתו וצרכים תפלה וסייעתא דשמיא להשיג החלק המוגבל אליו, ועל זה מרמזים "ותן חלקנו בתורתך", שנשיג חלק התורה שנתן "לו", ועיקר לשמו, לשם ד', כי דרכי היצר להתנגד על זה, ומתנגדו הוא התורה, כי ידוע חז"ל "בראתי תורה תבלין כנגד", ובלמוד תורה לשמה בלב נשבר נחרק ממנו התאוות החומריות ומדכך נפשו ורעיוניו, וזוכה להגות באמרי שפר, ומוצא נועם בו שאין זולתו, ומתרחק מדברי שקר וממדות רעות, כי ידוע אשר אי אפשר לקיים מצות התורה כראוי אם לא יסלק המדות הרעות. ועל המדות יסוד רבותינו מסכת אבות, שהמדות הן האבות והמצוות הן התולדות, כנראה שזה בערך נכתב בשם הר"א.

לכן שמח בחלק תורתך, ואכול בשמחה את לחמך (המרומז על התורה) כי רצה אלקים את מעשיך (הוא המדות). תמים תהיה עם ד' אלקיך, תזכה לעבוד את בוראך, וימלא ד' כל משאלות לבך.

אגב אודיעך דבר טוב לאמור ולעשות, בשם מקובלים כתוב שיתפלל אדם לשם אקי-ה אשר אקי-ה ויש בו ד' אותיות אל"ף ה"א יו"ד ה"א, ולומר יהי רצון מלפניך וכו' אקי-ה אשר אקי-ה היה הוה ויהיה שתרצם עלי ותעשה, וישאל בקשתו בלשון ברור ג' פעמים. בעזרת השם יתברך דבר טוב ומתקיים.

דברי ידיך המצפה ומעטיר לטובתך

(-)

(טוב עין הוא יבורך, יישר כוח לידידי הצדיק המושלם שמוסר את נפשו למען רבותינו הקדושים מנדבורנה הגאון הרב חיים מרדכי אשכנזי שליט"א. המכתב הוא מתוך ספרו הנפלא 'באר רבותינו' בהוצאת מכון דבר חיים)

פניני זוהר מאורחות חייו של הגאון הצדיק רבי שמואל צבי קובלסקי זצוק"ל בענין כיבוד אב ואם

להכין כוס תה חם

כאשר ידע רבי שמואל צבי שאביו עומד לעלות לירושלים להשתתף בסעודת ההילולא של הרבי מסוכטשוב זצוק"ל, ושם לא היה תה לשתות כפי שאביו היה רגיל, היה רבי שמואל צבי מתקשר קודם לכן לירושלים לבקש שמיהו יכין תרמוס עם תה חם, כדי שכשיגיע אביו לשם יהיה לו מוכן כוס תה חם ומהביל...

כל מעשה טוב של אדם - שרשו הוא מאביו

"בפסוק ומלאו בתך כו' אשר לא ראו אבותיך כו' עד היום הזה. פרשנו כבר כי אבותיו של הרשע רואין אחר מיתנתם בגיהנום בעונש הבנים. ונראה לבאר הענין, דהמדה בבני ישראל הוא שכשיש להם שמחה הקב"ה מביא לאב ואם להיות להם חלק בשמחת בניהם, כדאיתא בזוהר הקדוש בלק על פסוק ישמח ישראל בעושי, שבני ישראל מחזירין השמחה לשמים, ולכן הקב"ה משמח לאבותיהם. אבל כשיש ח"ו יסורים וצער לבני ישראל אין הקב"ה מראה לאבותיהם, רק עמו אנכי בצרה, עיין שם. ונראה דברשיעם המדה להיפוך, והטעם על פי מאמרם ז"ל בבני ישראל הקב"ה מצרף מחשבה טובה למעשה, וברשיעים מצרפין מחשבה רעה למעשה, עיין שם. וכל עובדא טובה או רעה נראה שנמצא מזה שורש באבות, רק שיצא עתה בזרעם לפועל, אבל בכח נמצא הכל בהאבות. ולכן כשזוכה הצדיק לשמחה יש בזכות זה חלק במחשבה באבותיו ומצרפו הקב"ה למעשה, וניתן להאבות חלק בהשמחה, מה שאין כך בעונש אין המחשבה נחשב, וברשיעים להיפוך, כנ"ל."

(שפת אמת פרשת בא תרמ"ד)

כל עובדא
טובה בבן
נמצא מזה
שורש
באבות

לימוד הלכות כיבוד אב ואם

בימי בחרותו הסתופף הגה"צ רבי שמואל צבי קובלסקי אצל מרן החזון איש זצוק"ל וקיבל ממנו דרך חיים. פעם אחת לפני נסיעתו הביתה לבין הזמנים, שכנס לביתו של החזון איש להיפרד ממנו, אמר לו החזון איש: בחור המתכוון לנסוע הביתה לבין הזמנים חייב ללמוד הלכות כיבוד אב ואם בשלחן ערוך יורה דעה. והרי זה גם כן בכלל מה שציונו חז"ל ששלושים יום לפני החג שואלים ודורשים בהלכות החג...

לימים היה רבי שמואל צבי חוזר על כך באזני תלמידיו, בהוספו, שמי שלא למד הלכות כיבוד אב ואם שלושים יום לפני בין הזמנים, מוטלת עליו חובה כפולה ומכופלת לשננם בבין הזמנים עצמו, מדין תקנת משה רבינו ללמוד הלכות חג בחג...

לשמח את ההורים

כשעברו הוריו של הצדיק רבי שמואל צבי זצ"ל להתגורר בבני ברק במרחק מה מביתו, היה עולה אליהם לביקור כל ערב, גם אם היה זה יום עמוס לאחר פעילות מסועפת ומתישה. היה זה חוק ולא יעבור, לא היה יום שהוא לא הגיע לביתו. גם ביום הפורים, כשבייתו המה אנשים, מתפללי בית הכנסת ואברכי הכולל ועשרות מכיריו ומוקיריו באו והביאו משלוחי מנות, וכל אחד התכבד ושתה לחיים, מצא הרב את הזמן לעלות אל הוריו. ולא היה זה לצאת ידי חובה בלבד, הוא ישב עם הוריו ושימח אותם בדברי תורה ובשירה...

שאלה: על איזה ספר העיד רבנו מרן שר התורה שהוא מביא לידי יראת שמים? (התשובה בעמוד 2)

מכתב הגאון הצדיק מגדולי המשפיעים בדורנו ומרמ"י ישיבת סדיגורה הרב ישראל אהרונסון שליט"א

לידיך נפשי וידיך כל בית ישראל, שובה לבבות במאור פניו ובמתק שפתיו, ממשיך דרך אביו הגדול מו"ר זצ"ל בהרבצת תורה בשיעורי הדף היומי במתיקות ועריבות ונעימות התורה הקדושה, בקול הלשון, ומפי הכתב בעלון הנכבד "מתיקות הדף היומי" הגה"ח רבי אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

לאחר עשרות שנים אנסה להתמקד בשתי נקודות ממכלול אישיותו של אביו הגאון הצדיק 'אנא עבדא' רבי שמואל צבי זצ"ל, נקודות שנחרטו בליבי בבחינת בדידי הוי עובדא, עיני ראו ולא זה.

(א) משכיל אל דל - לפי רוחו של כל אחד ואחד

מורי ורבי שמואל צבי זצ"ל כיהן כרבו של בית החסידים סוכטשוב. הציבור היה מאוד מגוון, חלקם היו חסידי סוכטשוב מדורי דורות, אנשים באים בימים, חלקם שכנים, אשכנזים וספרדים, מהם חרדים יותר ומהם חרדים פחות, והיו גם מסורתיים בעלי דעות שונות. הרב היה אהוב על כולם וידע לגשר ולאחד ביניהם, הן בתפילות הן בשיעורי תורה, ובעיקר בסעודות מצוה ואירועים שונים, ולשוחח בשפת הלב הנובע באהבת ישראל דברים השויים לכל נפש, וכך הוא הבין והרגיש ודאג לכל אחד ואחד מהמתפללים, הן בגשמיות - ביקור חולים, סעד כספי, אוזן קשבת למועקות וכו', והן ברוחניות - לחזק ולעודד,

ורבים מהדור הצעיר נכנסו לעולמה של תורה רק בזכותו. כמעשהו בבית המדרש כך היה בכולל האברכים שישד ועמד בראשו, החבורות בלימוד השיעור השבועי בליל ישיבי בספר הקדוש 'שם משמאל' בשפה השווה לכל נפש, צעירים, מבוגרים, חסידים, מתנגדים, וספרדים. זכורני שאברך נערך מהכולל וסיפר שעבר דירה, שלח לו ראש הכולל בחורים שיעזרו לו לסדר את ביתו החדש, וסידר לו גמ"ח של בעלי מקצוע חנים או במחירים זולים. אברך אחר שחלה והיה רתוק למיטה כשבוע, דאג אביך זצ"ל שיתקשרו אליו, ואחר כך סידר תזונה של אברכים שילכו אליו לביקור חולים. אברך שאשתו ילדה העניק לו הרב מתנת לידה בנוסף למלגה החודשית, וארגן קידוש לאברכי הכולל שישמחו עמו. זכורני כשאירעה טרגדיה נוראה כשתינוקות נדרסה רח"ל למוות, ראש הכולל עזב אז את כל עיסוקיו ונרתם לעודד ולדאוג למשפחה לכל הנצרך. כמים הפנים לפנים חשו אליו האברכים כבני משפחה בשמחותיו. לא אשכח את ההסעה שיצאה מהכולל בסיום הסדר לחתונת בתו של הרה"צ רבי גבריאל לרר שהיה אז אחד מאברכי הכולל, ובה נסעו אברכי הכולל ביחד עם המחונת רבי גבריאל בעצמו, שישב ולמד ככולל עד שעת החופה...

ב) דקות ואמונת צדיקים

תמיד סיפר על הנהגות שונות שספג לקרבו בימי בחרותו ואברכותו אצל גדולי וצדיקי הדור הקודם, אצל בעל החזון איש, הרב מפוניבז', האדמו"ר ה'דבר חיים' מנדבורנה, והאדמו"ר מסוכטשוב בית וגן [-רבי חנוך העניך זצוק"ל] ומיד אליהו [-רבי מנחם שלמה זצוק"ל]. בכל בעיה שהתעוררה אצלו התייעץ עם מו"ר ה'באר יעקב' מנדבורנה, ואת דבריו קיים בתמימות ובפשטות בביטול גמור כהלכה למשה מסיני. כמו כן היה יהודים אחרים שהיו זקוקים לישועה ועוזר להם לגשת לצדיקים לקבלת עצה וברכה. כאשר הגיע האדמו"ר מסוכטשוב שליט"א לבית החסידים, התכונה היתה בעיצומה, ואביך זצ"ל היה מרוגש מאוד. נגשתי אליו ושאלתי אותו בתמימה: הרי הרב מבוגר מהאדמו"ר בעשרות שנים ונסע עוד לסבו? "דע לך", ענה לי הרב, "אדמו"ר שליט"א יושב על כסאו של אביו ושל סבו, ושל זקנו בעל השם משמאל", על כסא זה שישד האדמו"ר הזקן בעל ה'אבני נזר' וה'אגלי טל' שהעולם רעש ממנו. **כשאני נותן לו יד לשלום אני חש שיד זו מניעה עד לידו של בעל ה'אבני נזר', ואיך לא ארעד ואתרגש? אסיים בתפילה, יהי רצון שכשם שבעולם הזה היה דורש טוב לעמו והיה עומד ומשמש כל אחד ואחד, כן בעלמא דקשוט כשהוא במחיצת הצדיקים אלים היה קשור בחייו, יהיה עומד בתפילה בכפל כפילים להמשיך שפע ישועה וברכה, קודם כל לעזרתו בחיים הרבנית הצדקנית אם כהנים שמחה בליט"א שיתאריך ימים בבריאות ובנחת, וכן לבניו ונכדיו מרביצי תורה בכל העולם, לתלמידיו ואנ"ש, ולכלל ישראל.**

תלמידו ישראל אהרונסון

אליבא דהלכתא - שאלות בהלכה בסוגיות הדרך היומיומית

תשובה בהלכות כיבוד אב מאת הגאון הגדול רבי אהרן ארי' כ"ץ שליט"א מחשובי הרבנים בירושלים בעל מחבר ספר 'פסקים ותשובות', הספר שחולל מהפך בהלכות כיבוד אב ואם

ב"ה, שלום וישע רב למעלת כבוד האי גברא רבה, זיכה רבים וזכה בכתב ובעל פה, חכו ממתקים וכלו מחמדים, הרה"ג מוה"ר אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א עברתי על חלק מהעלונים, וממש רחב לבי, **"מתיקות" כפשוטו ממש**, ערוך בטוב טעם ודעת ומלא מזן אל זן, והדברים מתוקים לחיך ומאירים כספירים, ממש שפתיים יישק!!! אשרים ואשרי חלקם בזיכו הרבים באופן נפלא כל כך.

ובאמת מה נאה שאתם עוסקים כעת בהלכות כיבוד אב, לעילוי נשמת אביכם הצדיק רבי שמואל צבי זצ"ל, שמצות כיבוד אב היתה טבועה בדמו נפלא ומעורר השתאות [כפי ששמעתי כמה פעמים אודותיו מאבי מורי הגה"צ ר' מאיר כ"ץ שליט"א שהיה ידיו בלב ונפש], ובלתי ספק שמעשיכם הכבירים הוו ניח לנשמתו בגני מרומים. והנני להשיב על שאלותיו בעניני מצות כיבוד אב החמורה שבחמורות.

א. בענין 'מכבדו במוות' איתא בגמ' (קידושין לא:): שאם מזכיר את אביו לאחר י"ב חודש צריך להוסיף 'זכרונו לברכה לחיי העולם הבא', וכתב הט"ז (יו"ד סי' ר"מ סק"ג) שאותם החותמים זלה"ה מחסרים למ"ד וצריכין לחתום זלה"ה. [ברם יש לציין שגירסת הרי"ף והרמב"ם והסמ"ג הוא בלא תיבת 'לברכה']. אמנם השלחן ערוך (שם ס"ט) כתב 'ואם הוא לאחר י"ב חודש אומר זכרונו לברכה', וביאר הערוך השלחן (שם סעי' ה') דהשלחן ערוך סובר שאין קפידא לומר דוקא הנוסח שבגמרא, אלא העיקר שיאמר איזה לשון של כבוד, ומסיק שכן המנהג לומר רק 'ז'ל'. וכבר מצאנו כן במאירי (קידושין שם) וז"ל: 'לאחר י"ב חודש אומר זכרונו לחיי העולם הבא וכיוצא בזה', וכן נראה בתשב"ץ (ח"א סי' קכב) שיש נוהגים לומר זלה"ה ויש נוהגים זצ"ל שהוא לשון מקרא. ובאמת ניתן לראות זאת בכל ספרי הראשונים והאחרונים שהזכירו אבותיהם ורבותיהם בלשון ז'ל או זצ"ל [כמו הטור בהזכירו את אביו הרא"ש]. נמצא שלמעשה אין קפידא איזה לשון שיאמר, רק כאמור יזהר להוסיף איזה לשון של כבוד.

ב. כמוכן בלתי אפשר לכתוב בכלליות מהו הדבר הכי חשוב בכיבוד אב בחייו ובמותו, כי הדבר תלוי לפי הנסיבות ולפי מעמד ומצב האב והבן. אך זאת ניתן לומר בהחלט שהכבוד הגדול ביותר הוא שהאב יוכל להתכבד בו, וכלשון הקיצור שלחן ערוך (סי' קמ"ג סעיף כ"א): "מי שהוא רוצה באמת לכבד את אביו ואת אמו, יעסוק בתורה ובמעשים טובים שזהו הכבוד הגדול להאבות, שאומרים הבריות אשרי לאב ואם שגדלו בן כזה", ומינה לא תזעזע.

ג. עוררתם האם הכוונה לקבל השכר של אריכות ימים פוגם באיכות המצוה, הנה הדבר ברור שמותר לקיים מצוה בכוונה שיהיה לו לזכות לאיזה דבר, וכמו שאמרו (פסחים ה). 'האומר סלע זו לצדקה בשביל שיחיה בני או שאהיה בן העולם הבא, הרי זה צדיק גמור', [ולאו דוקא בצדקה אלא הוא הדין בשאר מצוות, דמיירי התם גם לגבי בדיקת חמץ], ובתוספות (ד"ה שיחה) כתבו שאף אינו נחשב עובד על מנת לקבל פרס, כיון שאף אם לא תבוא אותה הטובה אינו מתחרט על המצוה. ובפרט במצוה זו שהשכר מפורש בתורה, אין חסרון אם כוונתו גם לקבל השכר. ואדרבה, בדרך פקודיך (מ"ע ל"ג, חלק המחשבה) כתב שבקיום מצות כיבוד אב צריך לכוין השכר בעת קיום המצוה, דכיון שהוא מפורש בתורה הוי כמו טעם למצוה, עיין שם במתק דבריו.

יתן השי"ת ברכה וסייעתא דשמיא במעשי ידיכם מתוך כל טוב סלה, ותזכו להמשיך במפעליכם הכבירים להגדיל תורה ולהאדירה מתוך רוב שמחה וכל טוב סלה.

בברכת כהנים אהרן ארי' כ"ץ

תשובה לשאלה מעמוד 1: לאחר פטירתו של הגאון הצדיק רבי שמואל צבי קובלסקי זצ"ל יצא עליו ספר 'אנא עבדא', ובו פרקי חיים מאלפים בתורה בעבודה ובגמילות חסדים מאורחות חייו של רבי שמואל צבי זצ"ל (וחלק גדול מהסיפורים בעלון זה לקוחים משם). בפתח הספר נדפס מכתבו של מו"ר שר התורה הגר"ח קנייבסקי שליט"א לאחר שעייין בספר מהחל ועד כלה. וכך כתב שם: **"כב' הרה"ד שליט"א, יישר כוחו עבור העבור הספר שמביא לידי יראת שמים"**.

מקולמוסם של הקוראים

מכתב שנתקבל מאת הרב אהרן צבי מרמורשטיין שליט"א בענין הקשר של בן עם אביו

לכבוד הרב הגאון המגיד שיעור מזכה הרבים רבי אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

רציני להעיר בזאת דבר מעניין מאוד. למדנו בדף היומיומית (בדף סי' ע"ב): "בן שיש לו גנעוניה על אביו נוטל רצועה ממניעל של ימיו וקושר לו בשמאלו". כותב שם רש"י: "ורפואה זו לא שיקא בנקבות, שאין האב מחבבן כל כך מתחלתן שיהיו מגנענין עליו". משמע שהאב מחבב את הבן יותר מהבת, ולכן הבן מחבב את אביו יותר מהבת. ולפי זה לכאורה הבן מחבב את אביו יותר מאשר את אמו. וכן משמע בספרי פרשת פינחס בענין בנות צלפחד: "כיון ששמעו בנות צלפחד שהאָהָרץ מתחלקת לשבטים - לזָקָרִים וְלֹא לְנָקְבוֹת, נִתְקַבְּצוּ כָלֵן זו על זו לטול עצה, אָמְרוּ: לֹא בְרַחֲמֵינוּ בְּשׂוֹר וְדָם רַחֲמֵי הַמָּקוֹם, בְּשׂוֹר וְדָם רַחֲמֵינוּ עַל הַזָּקָרִים יוֹתֵר מִן הַנְּקֻבוֹת, אָבֵל מִי שְׁאָמַר וְהִיא הָעוֹלָם אֵינָה כֵן אֶלָּא רַחֲמֵינוּ עַל הַזָּקָרִים וְעַל הַנְּקֻבוֹת".

מאידך, מצינו את דברי הרד"ק (תהלים ל"ה י"ד) על הפסוק: "כָּרַע כָּאֵחָ לִי הַתְּהַלְכֵתִי כְּאֶבֶל אִם קוֹדֵר אִם שְׁחוֹתִי", וזה לשונו: "כְּאֶבֶל אִם - כְּמוֹ שְׂמֵתָאֵבֶל הֵבֵן עַל אִמּוֹ שְׂמֵתָהּ, וְאָמַר אִם וְלֹא אֵב, כִּי יוֹתֵר כּוֹאֵב אָדָם עַל אִמּוֹ, שְׂנוֹצֵר מִמֶּנָּה בְּבִטָּה וְהִנִּיקָתוֹ וְגַמְלָתוֹ וְטַפְחָתוֹ עַד שְׂגָדָל, וְאָף אַחַר שְׂגָדָל, הָאִם הִיא מִצִּוְיָה גְבִיט וְיִמְכִינָה לְבֹן צָרִיכוֹ בְּמֵאֵל וּבְמִשְׁתָּהּ". משמע שהבן מחבב את אמו יותר מאת אביו, ואם כן לכאורה אמו אוהבת אותו יותר מאשר אביו. גם בשעריה (סי' צ"ג) נאמר: "כְּאִשׁ אֲשֶׁר אִמּוֹ תִּתְקַמְּנֵהּ כֵּן אֲנִי וְנִתְקַמְּמֵהּ". וכותב שם המצודות: "דָּרָךְ הָאִם לְנַחֵם אֶת בְּנָהּ יוֹתֵר מִן הָאָב". וכן מצינו בפרשת אמור (כ"א ב') על הפסוק: "כִּי אִם לְשָׂאֲרוֹ הִקְרַב אֵלָיו לְאָמוֹ וּלְאִבּוֹ וּלְבָנוֹ וּלְבָתּוֹ וּלְאִחּוֹ". מירש שם הכלי יקר, שלכך הקדים אמו לאביו - "שְׂיֹתֵר קְרֹב לְשִׁמוֹעַ שִׁיטְמָא [ההכין] לְאָמוֹ [מאשר לאביו], כִּי נִצְטַעֲרָה עֲלֵיו הַרְבֵּה בְּהִיָּוֵן וְלִידָה וְגָדֵל, מֵה שְׂאִין כֵּן בְּאָב". משמע שהאם קשורה אליו יותר מאשר האב.

עוד יש לציין מה שאמרו בילקוט שמעוני ריש פרשת תזריע, שהבנים מתייחסים אחר האם והבנות אחר האב.

בסיום דברי, אני רוצה לאחל לך בריאות איתנה על פי וורט ששמעתי בשם מרן פוסק הדור בעל שבת הלוי זצוק"ל. וכך הוא אמר:

לכאורה קשה למה אומרים בברכת 'מי שברך' למי שעוסקים בצרכי ציבור באמונה "הקדוש ברוך הוא ישלם שְׂכָרָם וְיִסִּיר מֵהֶם כָּל מַחְלָה וְיִרְפָּא לְכָל גּוֹפֵם וְיִסְלַח לְכָל עֲוֹנֵם", הרי בתפלת שמונה עשרה אנו מזכירים את ברכת 'סלח לנו' לפני ברכת 'רפאנו', וכמבואר במסכת מגילה (דף י"ז) על פי הפסוק "הסולח לְכָל עֲוֹנֵי הָרֹפֵא לְכָל תַּחֲלוּאֵיכֶם".

אלא שבאנשים סתם ודאי צריך קודם לשוב בתשובה כדי לזכות בבריאות, אולם כשמדובר בעוסקים בצרכי ציבור הציבור הרי אינו צריך לסבול ולכן הם צריכים קודם כל להיות בריאים...

יעזור השי"ת שבזכות זיכו הרבים העצום שלכם תזכו להמשיך עוד ועוד להביץ תורה בישראל, מתוך בריאות איתנה ומתוך אריכות ימים ושנים טובות.

רב אהרן צבי מרמורשטיין בני ברק

לשמיעת שיעורי הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי בקול הלשון חי"ג: 073-295-1340 | לקבלת העלון בדוא"ל: a0548470661@gmail.com